

گزارشی از تظاهرات ضد دولتی در جمهوری آذربایجان

صدها نفر از جمله علی کریمی از رهبران اپوزیسیون جمهوری آذربایجان در جریان یک تظاهرات ضد دولتی در باکو بازداشت شدند.

به گزارش آران نیوز به نقل از خبرگزاری تسنیم، صدها شهروند آذربایجانی در جریان تظاهراتی که از سوی ائتلاف اپوزیسیون این کشور موسوم به شورای ملی نیروهای دموکراتیک در روز شنبه 27 مهر (19 اکتبر) در باکو برگزار گردید، بازداشت شدند. در میان افراد بازداشتی، روزنامه نگاران و فعالان مختلف از جمله علی کریمی رهبر حزب جبهه خلق جمهوری آذربایجان حضور داشتند.

این تظاهرات که در نزدیکی میدان 28 مه از مراکز مهم شهر باکو برگزار شد، از سوی پلیس باکو غیرقانونی اعلام شده بود. مقامات امنیتی این کشور اعلام کرده بودند که این تظاهرات می بایست در حومه شهر باکو در منطقه لوکباتان برگزار گردد.

علی کریمی رهبر حزب اپوزیسیون جبهه خلق جمهوری آذربایجان اظهار داشته بود این تجمع با یا بدون اجازه رسمی برگزار خواهد شد. مقامات دولتی نیز اعلام کرده بودند که هر کس در این تظاهرات غیرقانونی شرکت کند مسئولیت کیفری خواهد داشت و هر گونه اقدام غیرقانونی نیز با برخورد پلیس روبرو شده و افراد پراکنده خواهند شد. خواسته های اصلی معترضان، آزادی قره باغ از اشغال ارمنستان، آزادی زندانیان سیاسی، انتخابات آزاد، کمک هزینه مراقبت از کودکان و ارائه بیمه های درمانی به مردم بود. صبح روز شنبه پیامی در از سوی شهرداری باکو منتشر شد که بر مبنای آن 3 ایستگاه مترو نزدیک به محل برگزاری این تظاهرات از ساعت 13 به علت آن چه اقدامات غیرقانونی نامیده شد و برای محافظت از حقوق شهروندان تعطیل خواهد شد. این ایستگاه ها از ساعت 17 همان روز مجدداً بازگشایی شدند (1). روزنامه نگاران گزارش دادند که روز شنبه اینترنت موبایل در شهر باکو قطع شده بود. اپراتورهای تلفن همراه در جمهوری آذربایجان اعلام کردند که در آن روز به علت تعمیرات فنی اینترنت را قطع کرده بودند.

صدها پلیس ساعت ها قبل از آغاز تظاهرات در محل برگزاری تجمع حاضر شده بودند و برای جلوگیری از ورود مردم به منطقه موانعی را ایجاد کرده بودند. تمامی مغازه های اطراف محل تجمع از جمله یک مرکز خرید به طور کامل از سوی پلیس بسته شده بودند. بنابر گزارش رسانه های مختلف، پلیس از ساعت ها قبل از شروع تجمع اقدام به بازداشت مردم کرد. با وجود اقدامات پلیس، صدها نفر در این تجمع شرکت کردند و شعارهایی درباره آزادی و نیز استعفای الهام علی اف دادند. اپوزیسیون تعداد افراد بازداشت شده را 500 نفر اعلام کرده است. اما اداره پلیس باکو اظهار داشت که 220 نفر در این تجمع شرکت داشتند که از میان آن ها 60 نفر بازداشت شده که 42 نفرشان به زودی آزاد خواهند شد (2). اندکی پس از شروع این تجمع، علی کریمی رهبر جبهه خلق که در مسیر پیوستن به این تجمع بود همراه با چندین نفر از همراهانش از سوی پلیس بازداشت شد. البته کریمی از سوی اداره پلیس باکو آزاد شد (3).

حزب جبهه خلق جمهوری آذربایجان گزارش داده که حدود 100 نفر از فعالان سیاسی قبل از آغاز تجمع از سوی نیروهای امنیتی بازداشت شده اند. روز جمعه خبرگزاری توران از بازداشت چندین عضو حزب مساوات در شهرهای مختلف خبر داد. رهبران حزب مساوات تأکید کردند که دستگیری ها به تظاهرات در تاریخ 19 اکتبر مرتبط بود (4). استفاده بیش از حد پلیس از زور

علی کریمی رهبر حزب جبهه خلق در مصاحبه ای اظهار داشت که در اتوبوس از سوی ماموران پلیس ضرب و شتم شده است. وی با اشاره به این که گلویش از سوی پلیس فشرده شده، اظهار داشت که می ترسید که خفه شده و بمیرد. هم چنین وی اعلام کرد که شش بخیه به سرش زده است (5). اداره پلیس باکو نیز اعلام کرد که کریمی به دلیل مقاومت در برابر پلیس دچار جراحات جزئی در قسمت پیشانی شده است. ویدئوهای منتشر شده در شبکه های اجتماعی نشان می دهد که پلیس ده ها نفر را پس از دستگیری بر روی زمین می کشد و ده ها نفر نیز به وسیله باتوم مورد ضرب و شتم قرار می گیرند. این خشونت صرفاً علیه مردهای شرکت کننده نبوده و زنان نیز مورد ضرب و شتم قرار گرفته اند. علاوه بر مردم شرکت کننده در این تجمع، گزارش شده که حدود 5 خبرنگار نیز از سوی پلیس بازداشت شده و بعدها آزاد شدند. خبرهایی درباره شکنجه توفیق یعقوبلو از اعضای برجسته حزب مساوات پس از دستگیری نیز گزارش شده است. دختر وی در یادداشتی در فیسبوک نوشت که دست های پدرش به هنگام بازداشت از پشت بسته شده و بر روی زمین کشیده شده است و به مدت یک ساعت نیز از سوی پلیس ضرب و شتم شده است. وکیل یعقوبلو نیز اعلام کرد که یک کیبودی بزرگ در زیر چشم راست وی ایجاد شده و زخم های زیادی بر سر و صورتش وجود دارد و وی قادر نیست تا دست راست خود را بالا ببرد. دختر یعقوبلو، الهام علی اف رئیس جمهور آذربایجان را مسئول این اقدامات دانست (6).

ادعای نقض مقررات از سوی مقامات دولتی

بر اساس قوانین جمهوری آذربایجان برای اعتراض یا تظاهرات نیاز به اخذ مجوز از مقامات نیست. در قانون آمده است که صرفاً باید تاریخ، زمان و محل برگزاری تجمع به اطلاع مقامات محلی باید برسد. فعالان اپوزیسیون معتقد هستند که چنین چیزی در قانون وجود ندارد که ماقامات اجازه برگزاری تجمع ندهند و پلیس نیز این حق را دارد که با اقدامات خشونت طلبانه مداخله کند. از نظر آن ها حق آزادی اجتماعات در قانون اساسی این کشور و هم چنین چندین سند بین المللی از جمله کنوانسیون اروپایی حقوق بشر، اعلامیه جهانی حقوق بشر و همچنین میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی که به امضای دولت جمهوری آذربایجان نیز رسیده، تضمین شده است.

رسول جعفروف، وکیل و فعال مطرح حقوق بشر معتقد است که حق آزادی اجتماعات از سوی مقامات جمهوری آذربایجان به شدت نقض شده است. ایجاد محدودیت های مخابراتی و مداخله در حق جمع آوری اطلاعات از سوی مردم جزء حقوق اساسی مبتنی بر قانون اساسی جمهوری آذربایجان بوده که به صراحت نقض گردیده است. وی هم چنین تعطیل کردن ایستگاه های مترو را نقض حقوق مردم دانست. جعفروف استفاده بیش از حد پلیس این کشور از اقدامات خشن را محکوم کرد. وی اظهار داشت: «سوال اصلی در اینجا این است که آیا واکنش پلیس متناسب با اتفاقاتی است که رخ می دهد یا نه. اگر تظاهرات مسالمت آمیز باشد و هیچ کس خواستار حمله به افراد یا اشیاء دیگر نشود، در اینجا پلیس نباید از زور استفاده کند. پلیس حق ندارد از زور علیه اقدام صلح آمیز استفاده کند، چه توسط مقامات محلی مجاز باشد یا نه». وی با بیان اینکه این تظاهرات کاملاً مسالمت آمیز بود، استفاده از زور توسط پلیس را غیرقانونی دانست (7).

سرویس اقدامات خارجی اتحادیه اروپا در واکنش به سرکوب تظاهرات اعتراضی در جمهوری آذربایجان از دولت این کشور خواست تا درباره استفاده بیش از حد خشونت در جریان این تجمع تحقیق کند. در بیانیه سرویس اقدامات خارجی اتحادیه اروپا آمده است: «بنا بر گزارش ها، از خشونت زیادی برای متفرق کردن جمعیت و دستگیری شرکت

کنندگان استفاده شده است. چنین حوادثی باید بررسی شود. ما هم چنین از مقامات می‌خواهیم که معترضان را که در بازداشت به سر می‌برند، آزاد کنند. آزادی اجتماعات یک از حقوق اساسی بشر است و ما انتظار داریم که جمهوری آذربایجان مطابق با تعهدات بین‌المللی این کشور از اجرای کامل آن اطمینان حاصل کند» (8).

دنیا می‌تواند کمیسیون حقوق بشر شورای اروپا نیز در روز دوشنبه استفاده نامناسب از زور علیه اعتراضات مسالمت‌آمیز در باکو را محکوم کرد و از مقامات جمهوری آذربایجان خواست تا اقدامات موثری را اتخاذ کرده و اطمینان حاصل کنند که حق آزادی تجمع به طور کامل رعایت شود. وی گفت: «روشی که در قوانین جمهوری آذربایجان برای برگزاری تظاهرات عمومی پیش‌بینی شده است باید مطابق با استانداردهای اروپایی اعمال شود و هیچ مجوزی برای برگزاری چنین تظاهراتی لازم نیست. مقامات دولتی باید به دنبال تسهیل و محافظت از اجتماعات عمومی در محل مورد نظر سازمان دهندگان باشند». می‌تواند هم چنین از مقامات خواست تا معترضینی را که هنوز در بازداشت هستند، آزاد کنند (9).

واکنش حزب حاکم و مقامات دولتی

علی احمدوف معاون رئیس و دبیر اجرایی حزب حاکم «آذربایجان نوین» با انتقاد از سازمان دهندگان این تظاهرات، این تجمع را واقعیتی غم‌انگیز خواند که در آن عده کمی با ایجاد اختلال در نظم عمومی شهر به دنبال جلب توجه مردم بودند. احمدوف اظهار داشت: «گویی آنها از راحتی مردم ناراحت می‌شوند. در واقع، آنها باید شرم‌منده شوند. آنچه من مشاهده کردم این است که این افرادی که در خیابان‌ها سر و صدایی می‌کنند از واقعیت‌های جمهوری آذربایجان و مردم بسیار دور هستند». وی اقدامات پلیس را ستودنی خواند و اظهار داشت باید از اقدامات غیرقانونی و غیرمجاز جلوگیری شود (10).

رئیس اداره پلیس باکو نیز به خبرگزاری آفا گفت که هیچ اقدامی را نمی‌توان در مکانی در نزدیکی ایستگاه مترو انجام داد. به گفته وی، افرادی بودند که تلاش کردند در این اقدام غیرقانونی شرکت کنند و از سوی پلیس جلوگیری شد. وی گفت: «تعدادی بازداشت شده‌اند و اقدامات لازم در مورد آن‌ها انجام خواهد شد. آنها با اقدامات تحریک‌آمیز سعی در تضعیف نظم عمومی داشتند که از اقدام آنها جلوگیری شد. فکر می‌کنم اگر می‌خواستند تظاهرات برگزار کنند، جای خیلی خوبی به آنها داده می‌شد» (11).

علی حسنوف مشاور امور سیاسی و عمومی الهام علی‌اف رئیس‌جمهور آذربایجان نیز مقاله‌ای که در خبرگزاری آفا با تیتر «دومین ورشکستگی مخالفان افراطی در ماه اکتبر» منتشر شد، نوشت: «کنترل دولت بر همه روندهای موجود در جمهوری آذربایجان و اینکه هیچ مسئله‌ای نمی‌تواند فراتر از کنترل دولت ایجاد شود، امروز بار دیگر تأیید شد» (12).

مجید اسماعیل زاده، کارشناس مسائل اوراسیا

1. <http://www.metro.gov.az/news/article/605>

2. <https://bakupolice.gov.az/?/az/news/view/754>

3. <https://www.facebook.com/axcp1995/posts/3139311586142062>

4. <http://www.turan.az/ext/news/2019/10/free/Social/en/84570.htm>

5. <https://www.youtube.com/watch?v=kdKDJ00JSZc>

6. <https://www.facebook.com/nigar.yaqublu.3/posts/1114732995391965>

7. <https://www.hrw.org/news/2016/10/20/rasul-jafarov-risks-re-arrest-push-rights-azerbaijan>

8. https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/69107/statement-spokesperson-latest-developments-azerbaijan_en

9. <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/commissioner-raises-concerns-about-police-conduct-and-people-s-right-to-peaceful-protest-in-azerbaijan>

10. <https://www.facebook.com/Ali.C.Ahmadov/posts/406245953398299>

11. <https://apa.az/az/hadise/bsbpi%CC%87-nin-i-%CC%87dare-reisi-qanunsuz-aksiya-cehdinin-qarsisi-polis-terefinden-qetiyetle-alinib-saxlanilanlar-var-555450>

12. https://apa.az/az/daxili_siyaset/eli-hesenov-radikal-muxalifetin-ikinci-oktyabr-iftlasi-meqale-555460